

การออกแบบผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายโดยใช้อัตลักษณ์จากเรือกอลและ
Designing Apparel Accessories Products based on Kolae Boat Identity

นงนุช กลิ่นพิกุล^{1*}, นารีรัตน์ อบเชย¹, และปานิสสา เจริญสุข¹
Nongnuch Klinpikul^{1*}, Nareerat Obchen¹ and Panisa Jaroensuk¹

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร

¹ Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok

* Corresponding author: nongnuch.k@mail.rmutk.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายโดยใช้อัตลักษณ์จากเรือกอลและภายใต้แบรนด์เกตรา 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายโดยใช้อัตลักษณ์จากเรือกอลและ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยคือนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 30 คน ได้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทย 15 คน และชาวต่างชาติ 15 คน โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบประเมินความพึงพอใจ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การออกแบบผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายโดยใช้อัตลักษณ์จากเรือกอลและมีการนำลวดลายบนเรือกอลและที่ผสมผสานศิลปะไทย จีน อิสลามโดยใช้ลวดลายของสัตว์หิมพานต์ ลายเรขาคณิตลายไทยและลายพรรณไม้นำมาตัดทอนรูปทรงโดยการนำสีโทนร้อน สีโทนเย็นและสีตรงข้ามกันมาทำการออกแบบ 2) ผลสรุปการประเมินความพึงพอใจโดยกลุ่มตัวอย่างพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทย 15 คน และชาวต่างชาติ 15 คน มีความพึงพอใจด้านความสวยงาม ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านการใช้งานอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การออกแบบ, ผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกาย, อัตลักษณ์, เรือกอลและ

Abstract

The objectives of this research were 1) to design apparel accessories products based on Kolae boat identity, and 2) to evaluate consumer satisfaction with the design of apparel accessories products based on Kolae boat identity. The sample of this study was 15 Thai tourists and 15 foreigners, totaling 30 individuals in Bangkok Metropolitan Region. The sample was selected based on accidental sampling. Satisfaction evaluation was used as a research instrument. Data were analyzed by using statistics including percentage, mean and standard deviation. The results of this research were as follows: 1) The apparel accessories products based on Kolae boat identity were designed by Kolae boat patterns and integrated Thai, Chinese, and Islamic arts. Himmaman creature

patterns, geometric patterns, Thai and plant species patterns were used in the design. Warm, cool, and contrast colors were applied as well. 2) The results, 15 Thai tourists and 15 foreigners were evaluating the sample's satisfaction showed as follows: the satisfaction with the beauty, creativity and function at a high level at a high level.

Keywords: Design, Apparel Accessories Products, Identity, Kolae Boat.

บทนำ

ไทยมีแนวทางการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างสรรคสินค้าการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ของไทยให้เกิดมูลค่าในสินค้าและบริการที่สามารถเข้าถึงจิตใจและสร้างประสบการณ์ร่วมแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ในแต่ละจังหวัดขึ้นมาซึ่งแต่ละพื้นที่ก็ต่างดึงเอกลักษณ์ของพื้นที่นั้นๆ มาเป็นแนวทางและเสริมสร้างในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โสภณ ศุภวิริยากร (2552) กล่าวว่ารูปแบบลวดลายของผ้าบาติกในกลุ่มจังหวัดอันดามันลวดลาย ดัดแปลงมาจากธรรมชาติโดยแต่ละจังหวัดความนิยมในการเขียนลวดลายก็จะต่างกันไปซึ่งสอดคล้องกับ รจนา จันทราสา (2553) พบว่าลวดลายสามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ได้ชัดเจนมากที่สุด ผู้บริโภคจึงมีความต้องการผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าแปรรูปเป็นลวดลายที่สื่อถึงเอกลักษณ์ในพื้นที่นั้นๆ

ปิ่น บุตรี (2562) รายงานว่าเรือประมงพื้นบ้านชื่อ “กอลและ” ที่เป็นภูมิปัญญามาตั้งแต่บรรพบุรุษจนเกิดการสร้างสรรค์เป็นศิลปะที่สวยงาม “กอลและ” มาจากคำว่า “ขอลและ” ที่มาจากภาษามลายูว่า “Kolek” (โกเล็ก) การเขียนลายให้กับลำเรือถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของเรือกอลและที่ต่างจากเรือประมงทั่วไปเพราะเป็นการผสมศาสตร์ในการต่อเรือเข้ากับงานศิลปะโดยขั้นตอนการตกแต่งเขียนลายซึ่งลวดลายที่นิยมเขียนแบ่งเป็นส่วนลายที่หัวเรือ นิยมเขียนเป็นรูปสัตว์ในตำนานหรือสัตว์ในจินตนาการ เช่น พญานาค นก หนูมานจับมัจฉา ราหูอมจันทร์ เมฆลาล้อแก้ว รามสูรขว้างขวาน เป็นต้น โดยเสน่ห์ของลวดลายเรือกอลและคือการผสมผสานลายจาก 3 วัฒนธรรมเข้าด้วยกันทั้งไทย จีนและมลายู ดังนั้นเรือกอลและจึงเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของทางภาคใต้ซึ่งเป็นภาคที่มีนักท่องเที่ยวมานิยมมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สื่อถึงเอกลักษณ์ของทางภาคใต้จึงเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจในการซื้อไว้ใช้หรือเป็นที่ระลึกและด้วยลวดลายสีสันและความเป็นเอกลักษณ์ของเรือกอลและ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายโดยการใช้อัตลักษณ์จากเรือกอลและที่เป็นการผสมผสานศิลปะกับภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและออกแบบผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายโดยใช้อัตลักษณ์จากเรือกอลและ เพื่อประเมินผลความพึงพอใจผลิตภัณฑ์

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ได้แก่ นักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน โดยแบ่งออกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 15 คนและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 15 คน โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

ขอบเขตการออกแบบ งานวิจัยนี้มีขอบเขตการออกแบบ ดังนี้ 1) ผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกาย ได้แก่ กระเป๋าใส่ของ หมวกและรองเท้าผ้าใบใส่ของ 2) การออกแบบลวดลายบนผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

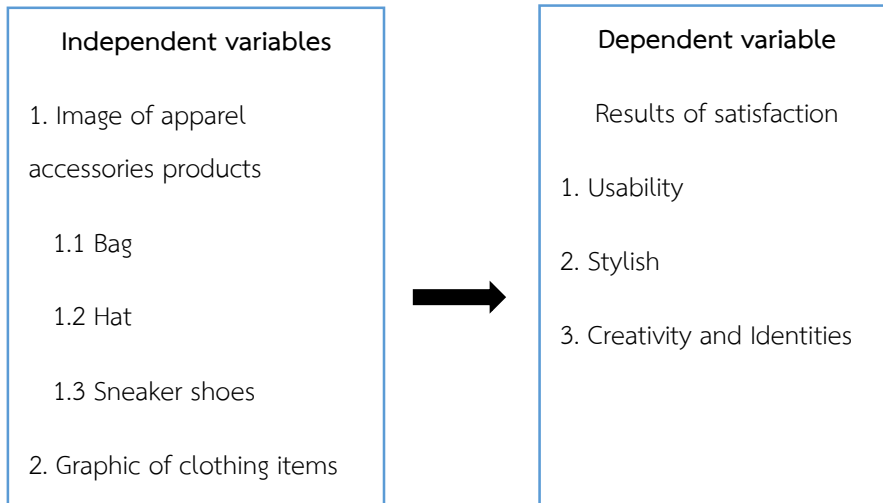

Figure 1 Conceptual Framework

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1) ศึกษาความต้องการของผู้บริโภคและรวบรวมข้อมูลของเรือกและทางภาคใต้ โดยแสดงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และข้อจำกัดต่างๆ ของลวดลายบนเรือกและเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์

2) ดำเนินการร่างแบบผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายและสร้างเครื่องมือคือแบบสอบถามความพึงพอใจในรูปแบบผลิตภัณฑ์

3) นำแบบร่างไปประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (ผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมสิ่งทอมากกว่า 5 ปี)

4) สร้างแพทเทิร์นและทำต้นแบบของผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายและนำต้นแบบผลิตภัณฑ์ไปให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจ โดยแบ่งดังนี้ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด, 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก, 3 หมายถึงมีความพึงพอใจปานกลาง, 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยและ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

5) วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความพึงพอใจในรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จำนวน 30 คน โดยงานวิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6) การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามความพึงพอใจโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายโดยใช้อัตลักษณ์จากเรือกและ ตอนที่ 3 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งมีเกณฑ์การวิเคราะห์ ดังนี้ 4.00 - 5.00 หมายถึง ผลการประเมินความพึงพอใจมากที่สุด, 3.50 - 4.49 หมายถึง ผลการ

ประเมินความพึงพอใจมาก, 2.50 – 3.49 หมายถึง ผลการประเมินความพึงพอใจปานกลาง, 1.50 – 2.49 หมายถึง ผลการประเมินความพึงพอใจน้อยและ 00 – 1.49 หมายถึง ผลการประเมินความพึงพอใจน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวน 30 คน โดยการเข้าไปแนะนำตัวนำเสนอผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยแล้วให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถาม โดยนำไปสอบถาม ณ เอเชียทีค เดอะริเวอร์ฟรอนท์ (Asiatique The Riverfront) ซึ่งเป็นศูนย์การค้าแนวราบริมแม่น้ำที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีน ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ระหว่างซอยเจริญกรุง 72-76 ถนนเจริญกรุง แขวงวัดพระยาไกร เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร

การออกแบบผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายโดยใช้เอกลักษณ์จากเรือกอลและ

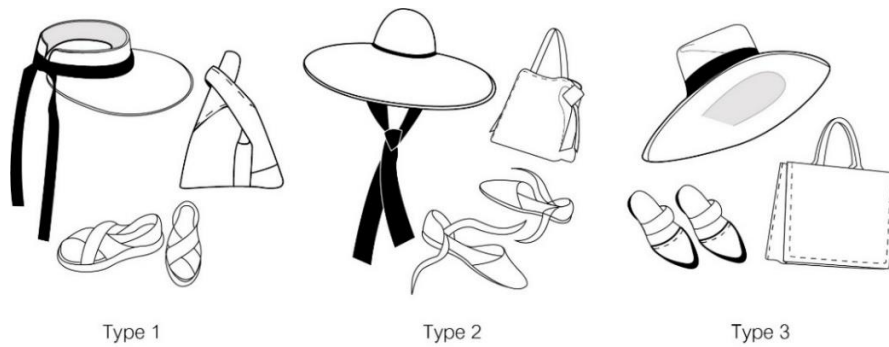

Figure 2 Type of apparel accessories products

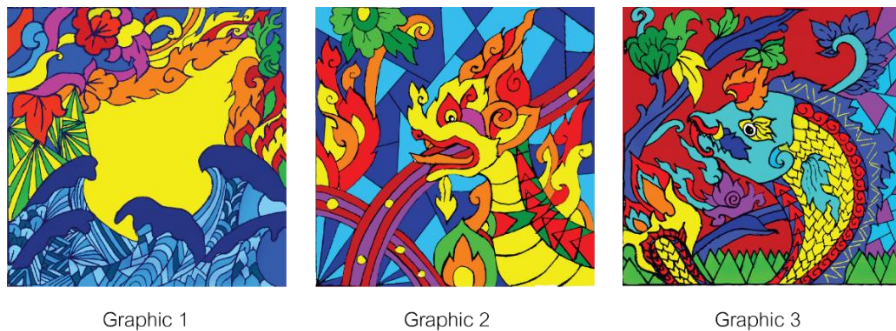

Figure 3 Graphic

แนวคิดลวดลายที่ 1 เป็นการนำลวดลายพรรณไม้ผสมกับเรขาคณิตและลวดลายไทยในรูปแบบของทิวทัศน์โดยรูปทรงเรขาคณิตอยู่ในรูปของคลื่นทะเล แนวคิดลวดลายที่ 2 เป็นการนำลวดลายพญานาคผสมกับเรขาคณิตและลวดลายไทย โดยนำลวดลายมาตัดทอน แนวคิดลวดลายที่ 3 การนำลวดลายของสัตว์หิมพานต์คือปลาผสมผสานกับรูปทรงเรขาคณิตและลวดลายไทยกับพรรณไม้โดยนำลวดลายมาตัดทอน โดยทั้ง 3 รูปแบบมีการใช้สีโทนร้อน สีโทนเย็นและสีตรงข้าม

ผลการศึกษา

1) ในงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาอัตลักษณ์ของลวดลายเรือกอและเพื่อนำมาเป็นลวดลายของผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายที่ประกอบด้วย กระเป๋า หมวก และ รองเท้าพบว่าลวดลายเรือกอและเป็นการผสมผสานลายจาก 3 วัฒนธรรมเข้าด้วยกันทั้งไทย จีนและมลายู ลวดลายที่นิยมนำมาเขียน ได้แก่ มังกรซึ่งได้แบบอย่างมาจากรูปลักษณะของมังกรมาจากชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดปัตตานี นอกจากนั้นยังมีรูปนก พญานาค หนุมานเห็นหาว หรือเมฆาล้อแก้ว และภาพทิวทัศน์แบบไทยประกอบด้วยภูเขา ต้นไม้ แม่น้ำ เรือ กระท่อม ดวงจันทร์หรือดวงอาทิตย์ การเลือกใช้สีโทนที่ตัดกันได้แก่ สีโทนร้อน สีโทนเย็นและสีตรงกันข้าม

2) ประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปผลการศึกษาข้อมูลได้ดังนี้ ผลจากความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า ด้านการใช้งานผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจในแบบที่ 2 และแบบที่ 3 มีระดับความพึงพอใจมากโดยมี $\bar{X}=4.43$ และ $\bar{X}=4.00$ ตามลำดับและแบบที่ 1 มีระดับความพึงพอใจปานกลางโดยมี $\bar{X}=3.30$ ด้านความสวยงามมีความพึงพอใจในแบบที่ 2 แบบที่ 1 แบบที่ 3 มีความพึงพอใจมากโดยมี $\bar{X}=4.00$, $\bar{X}=3.80$ และ $\bar{X}=3.60$ ตามลำดับ ด้านความคิดสร้างสรรค์และอัตลักษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจมากในรูปแบบที่ 3 รูปแบบที่ 2 และรูปแบบที่ 1 โดยมีค่า $\bar{X}=4.30$, $\bar{X}=4.10$ และ $\bar{X}=3.30$ ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์ประเภทหมวก ด้านการใช้งานผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจมากในรูปแบบที่ 3 , รูปแบบที่ 2 โดยมีค่า $\bar{X}=4.40$ และ $\bar{X}=4.27$ มีความพึงพอใจปานกลางรูปแบบที่ 1 โดยมีค่า $\bar{X}=3.40$ ด้านความสวยงามผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจมากในรูปแบบที่ 3, รูปแบบที่ 2 โดยมีค่า $\bar{X}=4.40$ และ $\bar{X}=4.27$ มีความพึงพอใจปานกลางรูปแบบที่ 1 โดยมีค่า $\bar{X}=3.30$ ด้านความคิดสร้างสรรค์และอัตลักษณ์มีความพึงพอใจมากในรูปแบบที่ 2, รูปแบบที่ 3 โดยมีค่า $\bar{X}=3.70$ และ $\bar{X}=3.60$ ตามลำดับ มีความพึงพอใจปานกลางรูปแบบที่ 1 โดยมีค่า $\bar{X}=2.90$

ผลิตภัณฑ์ประเภทรองเท้า ด้านการใช้งานมีความพึงพอใจมากในรูปแบบที่ 3 , รูปแบบที่ 2 และรูปแบบที่ 1 โดยมีค่า $\bar{X}=4.07$, $\bar{X}=3.87$ และ $\bar{X}=3.73$ ตามลำดับ ด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจมากในรูปแบบที่ 2 และรูปแบบที่ 3 โดยมีค่า $\bar{X}=3.90$ และรูปแบบที่ 1 โดยมีค่า $\bar{X}=3.70$ ด้านความคิดสร้างสรรค์และอัตลักษณ์มีความพึงพอใจมากในรูปแบบที่ 2, รูปแบบที่ 3 โดยมีค่า $\bar{X}=3.60$ และ $\bar{X}=3.50$ และมีความพึงพอใจปานกลางในรูปแบบที่ 1 โดยมีค่า $\bar{X}=3.30$

ผลจากความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญต่อลวดลายของผลิตภัณฑ์ ด้านความสวยงามมีความพึงพอใจมากในลวดลายที่ 3 , ลวดลายที่ 2 และลวดลายที่ 1 โดยมีค่า $\bar{X}=4.45$, $\bar{X}=3.90$ และ $\bar{X}=3.65$ ตามลำดับ ด้านความคิดสร้างสรรค์และอัตลักษณ์มีความพึงพอใจมากในลวดลายที่ 3 โดยมีค่า $\bar{X}=4.07$ ลวดลายที่ 2 และลวดลายที่ 1 โดยมีค่า $\bar{X}=3.73$

3) ประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการศึกษาข้อมูลได้ดังนี้ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เป็นเพศชายร้อยละ 13 เพศหญิงร้อยละ 87 ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 21-25 ปีร้อยละ 53 อายุ 26-30 ปีร้อยละ 20 อายุ 31 ปีขึ้นไปร้อยละ 20 และอายุ 15-17 ปี ร้อยละ 7 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดร้อยละ 80 โดยส่วนใหญ่มีระดับการปริญญาตรีร้อยละ 87 และรายได้เฉลี่ยต่อ

เดือนจำนวน 20,000 – 25,000 บาทร้อยละ 47 รายได้น้อยกว่า 20,000 บาทร้อยละ 27 รายได้ 25,000 – 30,000 บาทร้อยละ 16 และรายได้มากกว่า 30,000 บาทร้อยละ 13

Table 1 Averages of the level satisfaction of sample on product (Usability, Stylish, Creativity and Identities n = 30)

Description	\bar{X}	S.D.	Expand
1 Usability			
1.1 Easy to use	4.13	0.81	more
1.2 The proportion of products is related to usage	3.77	0.96	medium
Total	3.95	0.89	more
2. Artistic			
2.1 The layout is appropriate	4.10	0.70	more
2.2 Product colors and graphic showy	4.23	0.72	more
Total	4.17	0.71	more
3. Creativity and Identity			
3.1 There are cutbacks of suitably graphic	4.07	0.89	more
3.2 Indicates the identity of the Kolae boat	4.30	0.64	more
Total	4.19	0.83	more

จากตารางที่ 1 ผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายโดยใช้อัตลักษณ์จากเรือกอลและ โดยรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ด้านการใช้งานมากโดยมีค่า \bar{X} =3.95 โดยแยกเป็นการใช้งานง่าย \bar{X} =4.13 ขนาดสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มีความสอดคล้องกับการใช้งาน \bar{X} =3.77 ด้านความสวยงาม พบว่ามีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์มากโดยมีค่า \bar{X} =4.17 โดยแยกเป็นความเหมาะสมของโครงสร้างผลิตภัณฑ์ \bar{X} =4.10 ผลิตภัณฑ์และลวดลายมีสีสันชัดเจนสวยงาม \bar{X} =4.23 ด้านความคิดสร้างสรรค์และอัตลักษณ์พบว่ามีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์มากโดยมีค่า \bar{X} =4.19 โดยแยกมีการตัดทอนลวดลายได้อย่างเหมาะสม \bar{X} =4.07 ผลิตภัณฑ์บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของเรือกอลและ \bar{X} =4.30

Figure 4 Product

สรุป

การออกแบบผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายโดยใช้เอกลักษณ์จากเรือกอและสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ลวดลายของผลิตภัณฑ์ประกอบเครื่องแต่งกายที่ประกอบไปด้วย กระเป๋า หมวก และ รองเท้ามาจากการศึกษาเอกลักษณ์ของเรือกอและ ในงานวิจัยนี้ได้ออกแบบลวดลายผสมผสานของสัตว์หิมพานต์ เลขาคนิตไทย และพรรณไม้ โดยการนำลวดลายที่ได้มาตัดทอนและเลือกใช้สีโทนร้อน โทนเย็นและสีตรงกันข้าม
2. ผลสรุปการประเมินความพึงพอใจพบว่าโดยรวมทุกด้านได้แก่ด้านการใช้งาน ด้านความสวยงาม ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านเอกลักษณ์ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก
3. งานวิจัยนี้ได้นำลวดลายที่ออกแบบมาใส่ในเครื่องประกอบการแต่งกายซึ่งแนวทางในการพัฒนาต่อไปสามารถนำไปพัฒนาทั้งลวดลายและนำลวดลายนั้นไปเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบเครื่องแต่งกายหรือเคหะสิ่งทอต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

รจนา จันทราสา, นางสาวกนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์, และภานุ พัฒนปณธิพิงศ .2553. การศึกษาและพัฒนาเอกลักษณ์ลวดลายบ้านเชียงเพื่อประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ ผ้าแปรรูปพันท์บาติก เพื่อพัฒนารูปแบบเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกจังหวัดอุดรธานี. รายงานการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพมหานคร.

ปิ่น บุตรี. 2562. “เรือกอและ” บางนรา งามวิจิตรนาวาศิลป์ มรดกแผ่นดินล้ำค่า. <https://mgronline.com/travel/detail/9570000101732> (26 มกราคม 2562)

โสภณ ศุภวิริยากร. 2552. รูปแบบลวดลายผ้าบาติกในกลุ่มจังหวัดอันดามัน. รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต, ภูเก็ต.